

Motion till riksdagen 2005/06:N356

av **Henrik Westman (m)**

Innovationsbefrämjande åtgärder

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om innovationsbefrämjande åtgärder.

Motivering

Regeringen lär för närvarande samla sig till beslut om hur innovationspolitiken skall formas i framtiden. Det är lovvärt och nödvändigt. Det kommer att krävas att regeringen tar vara på alla goda idéer och tankar.

De flesta ekonomer är överens om att innovationer är den viktigaste faktorn för tillväxt och välstånd. Sverige utvecklades från ett av världens fattigaste länder i slutet av 1800-talet till världens tredje rikaste land 1972 (enligt OECD) till stor del beroende på just detta.

Antalet svenska patentansökningar minskar nu, medan utländska patentansökningar ligger på oförändrad nivå. Detta minskar möjligheterna för Sverige att klara sig i den internationella konkurrensen och ytterst att behålla vår sociala välfärd.

Det är mycket angeläget att stimulera uppfinnare att fullfölja sina idéer och hjälpa dem att göra dessa till framgångsrika produkter som kan skapa nya industrier och arbetstillfällen. Följande åtgärder skulle hjälpa upp situationen betydligt.

De organisationer som i dag finns för att finansiera och stödja innovationer bör slås ihop till en enda organisation. Det skulle säkerställa att en innovation inte skulle kunna hamna mellan olika organisationer i sin utvecklingsfas. Det ger också möjlighet till värdefulla administrativa besparingar genom samordningsfördelar, vilka i stället kan användas för finansiering av nya uppfinningar. För närvarande kan flera organisationer utreda samma ärende. Med en organisation blir det också mycket lättare att föra pengarna dit där de gör störst nytta och den form av revirtänkande mellan organisationer som nu förekommer skulle kunna elimineras.

Fel! Okänt namn på

I dagsläget finns geografiska begränsningar som gör att disponibla medel inte kan användas på ett optimalt sätt. Skall man bedriva regionalpolitik skall det inte bekostas av medel avsedda för uppfinnare och innovatörer.

Avskaffa prioriteringarna av bidragsområden. Det går inte att förutsäga att en uppfinning kommer att bli mer framgångsrik bara för att den är inom IT eller medicin eller kommer från en högskola. Man bör helt förutsättningslöst bedöma inkomna förslag, oavsett vad de tillhör för område, eller var de kommer ifrån. Resultatet av begränsningar av den här typen blir att man inte alltid kan satsa på de mest lovande uppfinningarna, vilket är att betrakta som slöseri med de begränsade resurser som står till buds.

Innovationer som ger arbetstillfällen och lönsamma produkter kommer i dagsläget i försvinnande liten grad från universitet och högskolor. Därför bör en ansökan om forskningsbidrag i möjligaste mån bedömas med avseende på kommersialiserbarhet inom överskådlig tid. Exempelvis kan en stor del av forskningsbidragen delas ut av den ovan föreslagna innovationsorganisationen, då i konkurrens med andra innovationsprojekt som inte kommer från universitet och högskolor. Blir det framgångsrika projekt skall respektive läroanstalt få behålla en betydande del av avkastningen, för att framöver använda den för andra forskningsprojekt, enligt deras eget gottfinnande. Respektive universitet eller högskola bör själv få ta ansvar så att tilldelade medel fördelas mellan grundforskning och målinriktad forskning med eventuell kommersialisering. Det är bästa sättet att ge respektive läroanstalt möjlighet till framtida avkastning och därigenom möjlighet att framgent driva en framgångsrik forskning på hög nivå.

Det är också angeläget att göra en utvärdering om fördelningen av anslagen till forskning respektive uppfinningar är optimal för ett ekonomiskt framgångsrikt Sverige. I dag går storleksordningen max 1–2 % till utveckling av uppfinningar.

En satsning på en uppfinning låter sig lätt utvärderas efter några år. Forskningsresultaten bör utvärderas av någon oberoende part för att se hur resurserna använts och om resultatet stod i rimlig proportion till kostnaden. Som det nu är, så är det tryggare att ge bidrag till forskning än till utveckling av uppfinningar, eftersom då ingen får veta om det var bortkastade pengar. Därför ska en översyn göras om fördelningen av medel mellan forskning och uppfinningar är optimal.

Även andra innovationsbefrämjande åtgärder behövs. Den tidigare nämnda organisationen för innovationsfinansiering bör även kunna ställa ut garantier som gör det möjligt för en uppfinnare att låna pengar i bank för att utveckla och marknadsföra sin uppfinning. En statlig innovationsgaranti av typen bankgaranti, kan vara till hjälp vid finansieringar av uppfinningar.

Förslagsverksamheten inom såväl företagen som den offentliga sektorn kan rätt hanterad ge mycket stora vinster. En generös och bra hanterad förslagsverksamhet ger inte bara direkt synliga vinster, utan skapar också en positivare attityd inom företagen, vilket i sig är produktionsbefrämjande. Det finns många exempel på företag som gjort betydande vinster genom att målmedvetet utveckla förslagsverksamheten. Olika former för att stödja förslagsverksamheten bör övervägas.

Fel! Okänt namn på

Det är mycket angeläget att stimulera uppfinnare att fullfölja sina idéer och hjälpa dem att göra dessa till framgångsrika produkter som kan skapa nya industrier och arbetstillfällen. Ett litet steg som skulle underlätta för många uppfinnare vore att, åtminstone vad beträffar patentkostnader, ge dem likvärdiga förhållanden som gäller för aktiebolag, dvs. att de kan få dra av patentkostnaderna från den beskattningsbara inkomsten. Det är värt att notera att arbetsgivaravgifter då redan erlagts för detta av arbetsgivaren.

Ett stort problem och en stor källa till berättigad oro för en uppfinnare är risken att bli berövad sitt verk genom patentintrång.

I och med de dramatiskt ökade möjligheterna till informationsspridning och därmed piratkopiering gäller det således att skydda satsningarna på innovationer. Utan ett väl fungerande patentsystem skulle det vara meningslöst med satsningar på långsiktig forskning och utveckling. I teorin har vi ett bra internationellt patentsystem, men verkligheten är helt annorlunda. Det går att bevisa att den som sitter med patent på ett "guldägg" i realiteten med mycket stor sannolikhet riskerar att bli ruinerad. Anledningen är de mycket stora kostnaderna det innebär att försvara patenten i civilrättsliga processer och vissa länders ovilja att respektera utländska patent.

Den statliga administrationen bör naturligtvis normalt inte lägga sig i enskilda fall, men bryr man sig inte om de enskilda fallen kan man lika gärna glömma principerna. Det finns fler exempel, men jag vill särskilt framhäva en av Sveriges mest framträdande innovatörer, dr Håkan Lans, och hans kamp med amerikanska domstolar och byråkrati då det gäller hans grundläggande patent för färggrafik i våra datorer.

Jag vet att såväl den svenska regeringen som Europaparlamentet har varit engagerade i frågan, men trots det har han nu förlorat i amerikansk domstol.

Vinnovas generaldirektör föreslog för något år sedan att staten i någon form skulle ta initiativ i frågan om patentskydd. Det har talats om att t.ex. Kammarkollegiet skulle kunna få en roll, dock utan att närmare ange hur detta skulle ske. Jag tror att det är nödvändigt att staten tar denna fråga på större allvar och engagerar sig mera så att större företag, och för all del andra stater, skräms och avstår från att "köra över" patent ägda av småföretag och uppfinnare. En oberoende utredning gärna med internationell anknytning och internationell publicitet skulle kanske ändra situationen och vara av betydelse för patentsystemet. Regeringen bör till att börja med även kraftfullt verka inom EU, för att ett enda patent skall bli giltigt i hela Europa, ett s.k. Europapatent som inte kräver orimliga översättningskrav och kostnader.

En uppfinnare som kanske redan haft stora kostnader, ofta av beskattade medel, för utveckling och patentsökning av sin uppfinning har svårt att bekosta beivrandet av ett patentintrång, speciellt som det ofta görs av företag med betydande ekonomisk styrka.

En mycket god hjälp skulle kunna vara att tillsätta en ombudsman för patenträttsfrågor för att bistå uppfinnarna vid patentintrång. Ett annat alternativ kan vara att inrätta en intressenämnd inom PRV med denna uppgift. Ombudsmannen alternativt nämnden bör vid en klar överträdelse kunna ge villkorslån för en eventuell process om så erfordras. Detta vore ett bra steg på vägen för att förbättra rättssäkerheten för uppfinnarna. Som det är nu kan ett

Fel! Okänt namn på

företag beröva en uppfinnare hans eller hennes livsverk utan att samhället ger minsta stöd till den drabbade.

Uppfinnarombudsmannen, alternativt nämnden, bör även efter prövning kunna ge villkorslån till uppfinnare, för att ge dem möjlighet att försvara sina uppfinningar mot patentintrång. Dyra advokatkostnader och kostsamma domstolsprocesser är ett problem för många uppfinnare som ser sina idéer stulna. Förutom ett bra ekonomiskt incitament för det juridiska ombudet, skulle ett regelverk för provisionsbaserade ersättningar till advokaten vid patenttvister kunna möjliggöra juridisk hjälp vid patentintrång.

Att stimulera uppfinnarna genom ovanstående åtgärder skulle ge en välbehövlig signal om att deras arbete är viktigt för Sverige och öka deras benägenhet att föra fram idéer till framgångsrika produkter, vilka kan bidra till att bredda Sveriges industriella bas och skapa många nya välbehövliga arbetstillfällen.

Stockholm den 4 oktober 2005

Henrik Westman (m)